

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ก็ดูอย่างเด็กๆ สิ เด็กๆ เห็นไหม เราคุยดีกับเขา เราพูดเสียงดีกับเขา เด็กมันจะดีใจ แต่เวลาเด็กเวลาเราเอ็ดคนะ เราเสียงดังเด็กจะร้องไห้เลย แต่พ่อแม่เอ็ดเด็กเสียงดัง พ่อแม่พยายามจะเอาเด็กไว้ พ่อแม่ผิดไหม? พ่อแม่ไม่ผิดหรอก เพราะอะไร? เพราะเด็กมันไม่รู้เรื่องของมันใช่ไหม เด็กเล่นประสาของเด็ก ถ้ามันเล่นไปประสบอุบัติเหตุ พ่อแม่ก็ไปทุกข์ด้วย พ่อแม่ก็ต้องเอ็ดกับเด็กเพื่อให้เด็กมันหยุด ถ้าเด็กมันหยุด ถ้ามันได้ยินคำที่พ่อแม่พูดเสียงดัง เด็กจะเสียใจไหม เด็กร้องไห้เลย แต่เด็กไม่ประสบอันตรายนะ

นี่ก็เหมือนกัน เราทำดีในโลกนี้ แต่มันดีของใคร คุณผู้กำหนดนโยบายเขาจะไม่ให้รู้เลย ไม่ให้รู้นโยบายเพราะข้างล่างมันปั่นป่วน มันต้องทำให้เสร็จๆ ไป พอเสร็จไปแล้วมันเป็นประโยชน์ มันเป็นเรื่องของมนุษย์ใจ คน ๒ คนขึ้นไปแล้ว ถ้าอยู่กัน ๒ คนมีการเมืองไปตลอด เห็นไหม พระพุทธเจ้าถึงสอนย้อนกลับมา ย้อนกลับมาพระพุทธเจ้าสอนถึงตัวเราก่อน แต่เราไม่เข้าใจนะ ทุกคนจะว่าเราเกิดมาต้องมีบุญกุศล สังคมต้องดี ทุกคนต้องว่าเราดี เราจะดีไม่คืนะ เราถึงว่าเราทำของเราแล้ว เขาต้องยอมรับของเราเอง

บารมีเกิดจากที่ไหน? บารมีเกิดจากเขายอมรับนะ คุณเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “กลิ่นของศีลหอมทวนลม” คุณงามความดีหอมทวนลม แต่กว่าจะมาทวนลมไปได้ เห็นไหม เพราะปากต่อปาก แต่เขาพูดกันไป ปากต่อปากหอมทวนลมไป แต่กว่าจะทวนลม การยอมรับของมนุษย์นี่สำคัญมาก การยอมรับของมนุษย์ใจ นี่บารมีธรรม

ถ้าบารมีธรรมอยู่ที่อำนาจวาสนา ถ้าเราสร้างของเราขึ้นมา นี่คือบารมีธรรม คนมีบารมีธรรมทำอะไรรจะประสบความสำเร็จ เราสังเกตได้ไหม คนทำเหมือนกันนะ เราจบการศึกษา การไปสมัครงาน

นะ คนนั้นได้ คนนั้นไม่ได้ คนที่จบการศึกษามาดีไปสมัครงานกลับไม่ได้นะ คนที่ศึกษามาปานกลาง หรือค้อยกว่าไปสมัครงานแล้วเขาได้ของเขา ชีวิตเขามีความสุขนะ

หน้าที่การงานเป็นหน้าที่การงาน แต่หัวใจของเขาก็คือรักษาหัวใจของเขาได้ แต่ของเราไป เครื่องเคี้ยวของเราประสาเรานะ นี่ก็ว่าความเคร่งเครียดของเรา แต่ถ้าอย่างนั้นความเพียรชอบอยู่ที่ไหน?

ความเพียรชอบ เห็นไหม การกระทำของเราต้องมีความเพียรชอบ เราต้องมีความมุมานะ อุตสาหะ คนใดมีอุตสาหะ มีจุดยืน มีความเข้มแข็ง เห็นไหม คุณติการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าใจใคร เข้มแข็ง เวลาเริ่มต้น...

พระบวชใหม่เหมือนกัน พระบวชใหม่นะ พรรษาแรกสองพรรษาแรกนี้มีความเข้มแข็งมาก พรรษา ๓ พรรษา ๕ พรรษา ๑๐ ไปจะน้อยลงๆ เพราะอะไร? เพราะเวลาทำไปแล้ว การที่เด็กใจมัน รับภาระหนักแล้วมันเหนื่อยล้า เหมือนเราทำอะไรแล้วไม่ประสบความสำเร็จ มันจะท้อถอยไป ความท้อถอยอย่างนี้ นี่ความท้อถอย เราจะบอก “เวลาประพฤติปฏิบัติบอก ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปีต้องสำเร็จ ต้องสำเร็จ”

แล้วสำเร็จที่ไหน มันสำเร็จที่ไหน สำเร็จต่อเมื่อเขาได้ผลประโยชน์จากเราไปแล้วไง สำเร็จไม่ สำเร็จมันอยู่ที่เรานะ นี่ไปหาครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์เป็นคนชี้ทางเท่านั้นเอง แต่ทำคุณงามความดีของเรา เราต้องทำคุณงามความดีของเราเพราะอะไร เพราะมันเป็นอาหารของใจ

เราทำความดีนะ เวลาเราทำความดีมันจะมีอุปสรรคมีทุกอย่างเลย เป็นอุปสรรคของเรา แต่ถ้าเราทำประสบความสำเร็จไปนะ มันจะเป็นความภูมิใจของเรามาก เราทำความไม่ดีของเรา ไม่มีใครรู้เลย แต่เราเองทุกข์ร้อนมากนะ เราเคยทำความไม่ดีไว้อะไรฝังอยู่ในหัวใจ สิ่งนั้นมันจะคุ้มเขี้ยวตลอดเวลา แล้วเหมือนกัน แมลงมันชอบตอมไง แมลงวันมันชอบตอมของที่เหม็น

ใจก็เหมือนกัน สิ่งใดที่ไม่เป็นความดีในหัวใจ มันจะชอบคิดแต่เรื่องนั้น แล้วมันจะเสียใจเรื่องนั้นตลอดไป สิ่งที่เป็นคุณงามความดีมันคิดแล้วมันจืด จืดเร็วมากแต่สิ่งที่ได้ไม่คิดมันบาดหัวใจตลอดไป

เห็นไหม นี่อาหารของใจ ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว แต่ความดีมันเป็นการทวนกระแส มันเป็นปัจจัย มันมีตัวเหตุมีตัวปัจจัยนะ

เราเป็นคนทีสร้างบุญญาธิการมามาก แต่เวลาเราไปในสังคมเราแบกรับสังคม แบกรับเขานี้ บารมีนี้มันทอนออกไป ถ้าเราอยู่โดยเอกเทศของเรา เราทำอะไรก็ได้ แต่เราพ้อออกไปในสังคม เราต้องรับสังคมแล้ว สภาครกรรม

ดูตีเวลาลดค่าเงินบาท เห็นไหม ทุกข์กันไปหมดเลย ทุกข์กันไปหมด แต่! แต่ทำไมมีคนที่มีมัน ไปตัดดวงผลประโยชน์ในขณะลดค่าเงินบาทล่ะ ขนาดลดค่าเงินบาทมีคนได้ผลประโยชน์นะ คนได้ผลประโยชน์มากมายเลย แต่คนที่เสียผลประโยชน์ใครล่ะ นี่สิ่งที่เป็นสภาครกรรม สิ่งที่เกิดกับสังคม สภาวะแบบนั้น แล้วเราเกิดขึ้นมา

ดูตีพ่อแม่ ๒ คนนี้มีความสุขมาก เวลาเมื่อลูกขึ้นมาต้องรับภาระแล้ว โบราณว่ามีลูกคนจนไป ๗ ปี แต่เราก็มืดแล้วเราก็อใจนะ เพราะเราพอใจจะจน เพราะมันความพอใจ หัวใจมันรักใจ ความรักของพ่อแม่เป็นความรักที่สะอาดบริสุทธิ์มากนะ ความสะอาดบริสุทธิ์ เห็นไหม

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ที่ไหนมีรัก ที่นั่นมีทุกข์” มีทุกข์เพราะอะไร? เพราะเรารักมาก เราถนอมมาก เจ็บปวดไหม? ลูกเราเจ็บไข้ได้ป่วย เราเจ็บปวดไหม? “ที่ไหนมีรัก ที่นั่นมีทุกข์” แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาปฏิบัติแล้ว มีเมตตาธรรม เมตตาณะ เมตตาเนี่ยอยากโปรดสัตว์นะ

มีอยู่ครอบครัวหนึ่งในพระไตรปิฎก พ่อแม่นี้เศรษฐีนะ แต่เป็นคนทีว่าตระหนี่มาก ลูกป่วยขึ้นมาจะรักษาลูกจะไม่กล้ารักษาเลย กลัวเสียทรัพย์ เวลาลูกใกล้จะตายนะ เอาไว้ในบ้านกลัวคนเขามาช่วยงานมาเห็นสมบัติ เขาจะมาขอ เอาลูกไปไว้หน้าบ้าน ให้ไปตายนอกบ้านนะ

พอตายนอกบ้าน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนี่มีอำนาจวาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตไปแล้วฉายแสงนั้พพรณรังสี หันมาเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ดีใจมาก ตายไปขณะนั้นไปเกิดเป็นเทวดา ไปเกิดเป็นเทวดานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีความเมตตาเห็นไหม

พ่อแม่นี้ตระหนี่ เห็นแต่สมบัติ ห่วงสมบัติว่าลูกเราตายแล้วญาติมาช่วยงานจะมาให้สมบัติ ตัวก็เอาลูกมาตายไว้นอกบ้าน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่เครื่องญาติเลย ไม่ใช่พ่อไม่ใช่แม่ แต่มีความเมตตาเห็นไหม ความเมตตานี้มันไม่มีความตระหนี่ถี่เหนียว มันไม่มีอะไรต่างๆ ความเมตตาค้าจุนโลกเห็นไหม เมตตานี้เมตตาธรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีความบาดหมางกับใครทั้งสิ้น แต่ขณะที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมไป คูณคนที่เขาไม่พอใจ เขาก็จ้างคนมาค้า จ้างคนมาเอ็ดมาค้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์จันทน์ไม่ไหวนะ “หนีเถอะ หนีเถอะ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “จะหนีไปที่ไหน โลกเป็นแบบนี้ไง เหยียผู้มี ๒ ด้านหมด บวกและลบ” ถ้าใจเขาลบแล้วเขาแสวงหาของเขา เขาจะเอาอาหารแต่ที่ลบไป เอาแต่ผลเป็นพิษเป็นโทษกับเขาไป ถ้าใจเป็นบวก พุทธถึงเราฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม พาดังสิ้นกิเลสได้

“ที่ไหนมีรัก ที่นั่นมีทุกข์” ถ้ามีทุกข์นะ เราจะทำอย่างไร? เราจะให้ความรักเราเป็นอย่างไร? ให้ความรักเป็นความเมตตาเห็นไหม ความเมตตา มันเข้าใจในสภาวะธรรมไง

เวลาวัยเด็กเขามีความสดชื่นของเขา ไร้เดียงสาอย่างนี้ วัยรุ่นขึ้นมาเขาต้องแสวงหาหน้าที่การงานของเขา วัยเขาทำงาน เห็นไหม วัยเขาโตไป นี่พ่อแม่รับรู้สภาวะตามเป็นจริง นี่กฎธรรมชาติ ทุกคนเกิดมาแล้วต้องยืนบนขาแข้งของตนเอง ต้องมีงานมีกรทำ ต้องมีสภาวะแบบนั้น นี่เรื่องการเกิดมาในเรื่องของชาติตระกูล

แต่เรื่องของหัวใจละ ถ้าเรื่องหัวใจ เห็นไหม อภิปาตบุตร บุตรเกิดมาจากเรา บุตรนี้มีสร้างบุญญาธิการมา บุตรเกิดมาแล้วบุตรจะดีกว่าพ่อดีกว่าแม่ ทำประโยชน์มากกว่าพ่อมากกว่าแม่ เห็นไหม

บุตรที่เกิดมาแล้วทำคดถ่วงสังคม เพราะมันเป็นเรื่องของใจเขา ใจเขาคิดมาอย่างนั้น มันเป็นเวรเป็นกรรมมาจากอดีตนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ “กมฺมพฺนฺชฺ กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กมฺมโยนิ กรรมเป็นแดนเกิด” เราเกิดมาจากกรรม เพราะเราการกระทำไฉนนี่คือเหตุปัจจัยนะ แต่ตัวจริงๆ คือตัวใจ ตัวใจนี้มันไม่เคยตาย มันต้องเป็นวาระการเกิดและการตายของมันตลอดไป

การเกิดและการตาย การเกิดตายในภาวะของมนุษย์ สัตว์ เทวดา อินทร์ พรหม แต่ตัวใจมันไม่เคยตาย เห็นไหม บุญกุศลบาปอกุศลมันถึงสะสมลงที่นี้ไง แล้วเวลาชำระล้างสะอาดบริสุทธิ์แล้ว เราจะไม่ไปเกิดไม่ไปตายอีก คุณมันจะมีความสุขขนาดไหน ความสุขขนาดไหนนะ แต่เราก็อ้างอย่างนั้นมันไม่มีความสุข

ถามกันบ่อยมาก “วิมุตตีสุขมันสุขได้อย่างไร? มันไม่ใช่สุขเวทนา มันไม่ใช่เวทนา ไม่มีความรู้สึก มันมีความสุขได้อย่างไร?” ก็เพราะมันสุขเวทนาไง ในสุขมันมีทุกข์ ในทุกข์มันมีสุข ในทุกข์นั้นมันมีสุข เห็นไหม คุณในทุกข์นั้น เราแสวงหาสภาวะอย่างนั้น แต่ผลตอบสนองของมันคืออะไร

ในสุขนั้น เราคิดในสุขนั้นนะ เรามักง่ายสะควกสบาย มันจะมีทุกข์ เห็นไหม สิ่งที่เป็นสภาวะแบบนั้นมันเป็นอนิจจัง แต่ถ้าเป็นวิมุตตีสุข ที่ว่าจิตที่มันทำลายเหตุปัจจัยหมดแล้ว เหตุปัจจัยมีในใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะต้องเกิดต้องตายตลอดไป

ถ้าเหตุปัจจัยในใจดวงนั้นมันไม่มี มันเป็นสภาวะธาตุรู้อย่างที่ครูบาอาจารย์ท่านว่าเป็นธรรมธาตุ ใจนี้เป็นธรรมธาตุ ความรู้สึกนี้เป็นธรรมธาตุ ใจนี้ไม่มีเหตุมีปัจจัย เห็นไหม แบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สอนธรรมอีก ๔๕ ปีนี้ ไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย ไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยแล้วเอาอะไรมาสอน?

นี่เทศนาว่าการมา ธรรมวินัยที่วางไว้นี้ก็เกิดจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นเมตตาธรรม ที่เรากราบกันนะ เรากราบเมตตาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาคุณ วิ

สุทธิคุณ สิ่งนี้มันเป็นความประเสริฐ แล้ววิสุทธิคุณ ใจความเมตตามันเกิดที่ไหน? เกิดจากใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วใจเรามีไหม ถ้าใจเรามี เรามีโอกาสสร้างสิ่งนี้ได้ไง

นี่พระอรหันต์กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์เหมือนกัน มีคุณค่าเท่ากัน มีคุณค่าเพราะไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยในหัวใจ ไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย ไม่มีตัวแปร ไม่มีตัวแปรจิตนี้มันก็คงที่ของมัน จิตนี้ไม่พาเกิดพาดาย

แต่ถ้ามีตัวแปรอยู่ เราอาศัยตัวแปรนี้เป็นทางก้าวดำเนิน เห็นใหม่ มัคโค ทางอันเอก เรื่องของโลกๆ เราทำประสาเรา ทำเรื่องของโลกๆ เพื่อให้หัวใจเรามีหลักมีเกณฑ์ ได้ฟังธรรม ได้กลับมาจับจุดยืนของเรา ถ้ามีจุดยืนของเรา เราก็ทำของเราได้ “อตุตา หิ อตุตโน นาโถ” คนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนต้องรักษาใจของตน

อาหารใจ อาหารใจนะ แต่ผู้ที่ยาบๆ บอกถ้าอาหารใจก็นึกเอาสิ นึกว่าอย่างไร นึกไม่ได้ ถ้าไม่ได้กระทำนึกไม่ได้ แต่ถ้ามีกระทำขึ้นมาแล้วไม่ต้องนึก มันเป็นเอง ความพอใจนี่นึกให้พอใจได้ใหม่ แต่ถ้ามันความพอใจมันมีเหตุมีผลของมัน มันพอใจของมันเองนะ ใจนี้มันพอใจ มันเข้าใจเหตุผลไง เหมือนธรรมชาติ เห็นใหม่ เหตุและผลคือปัญญา เข้าใจสภาวะต่างๆ

คูสิโลกเขาตื่นกระแสกันไปมากเลย เขาตื่นเงินตื่นทองกัน เราก็ทำหน้าที่การงานของเรา แต่เราไม่ตื่นไปกับเขา เราพอใจ เราไม่ตื่นไปกับเขา นี่คืออะไร เห็นใหม่ เหตุ ปัจจัย สิ่งที่เป็นปัญญามันใคร่ครวญทันอย่างนี้มันปล่อยวางได้ มันเกิดจากปัญญาขึ้นมา ไม่ใช่ว่าจะนึกเอาโดยเอาสี่ข้างเข้าถู่ นะ กิเลสมันเป็นอย่างนั้นนะ กิเลสนี้มันข้างๆ เรานี้แหละ แต่แล้วมันเอาเหตุเอาผลทำให้เราไม่ก้าวเดิน เอาเหตุเอาผลบอกให้เราอยู่ในอำนาจของมัน

แต่ถ้าปัญญาของเรา ปัญญาเอาชนะตนเอง นี่ปัญญาเข้ามาปลดเปลื้องสิ่งที่ปมในหัวใจ มันปล่อยสิ่งนี้แล้วมันโล่งหมด มันพอใจหมด เห็นใหม่ สิ่งทีพอใจ นี่อาหารใจเป็นอย่างนี้ไง แล้วใครเกิดขึ้นมา สิ่งนี้มันละเอียดมาก ปัญญาอย่างนี้ละเอียดมาก ปัญญาละเอียดเข้ามาเพราะอะไร เพราะมันเอาชนะตัวเราเอง

เรามีแต่ปัญหาออกไปชนะคะคนคนอื่น เห็นใหม่ ชนะมากขนาดไหนสร้างเวรสร้างกรรม ชนะตัวเองมีแต่ความสุข จะมีความสุข แล้วความสุขอันนี้เกิดขึ้นมาจากสิ่งที่สร้างมาจากข้างนอก ถ้าไม่มีอำนาจวาสนามันจะไม่มีจุดยืน ทำสิ่งสภาวะแบบนี้ไม่ได้ ถ้ามีจุดยืน เห็นใหม่ คนจะมีสติ

คุณสมาธิสั้น สมาธิยาว เห็นใหม่ คนมีจุดยืน สิ่งใดเขาก็ไม่ตื่นเต็นของเขา เชื่อคนง่ายเชื่อคนยากนี้เป็นจริตนิสัยทั้งหมด นี้เกิดจากสภาวะกรรมทั้งหมด นี้เกิดจากการกระทำของเราทั้งหมด นิสัยที่แสดงออกอยู่นี้มันเป็นของเรา

คูติทางโลกเขาบอกกันเลย ให้อูติ จะอูติสัยเขาอูติคบเพื่อน เพื่อนในสิ่งแวดล้อมของเขานี้ นิสัยเขาเป็นอย่างนั้น นี่ก็เหมือนกัน ในความรู้สึกของเรามันแสดงออกมาจากความคิดของเรา มันมาจากไหน ก็มาจากเหตุปัจจัยไง เหตุปัจจัยเป็นสภาวะแบบนี้ สภาวะแบบนี้ละ

สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาเป็นจริตนิสัย แต่ตัวสภาวะ ตัวความรู้สึก ตัวสุขตัวทุกข์เหมือนกัน แต่นิสัยสภาวะอย่างไรนี้คัดทางเสื่อ คัดท่ายให้เข้าไปถึงหัวใจ แล้วทำใจตัวนี้ให้พ้นสิ้นไปจากกิเลส ในสิ่งนี้มันมีอยู่ ไม่ใช่ว่าพูดถึงที่ต้องปีนบันไดขึ้นไปค้นคว้านะ มันอยู่ที่เรานี่เอง อยู่ข้างๆ เรานี่เอง เพียงแต่เราไม่กล้าคิดถึงเพราะอะไร?

เพราะกิเลสเราหยาบ ว่าพูดถึงสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่หมดกาลหมดสมัย แต่ถ้าพูดถึงเรื่องอื่นมันพอใจ ใจ ทั้งๆ ที่เรามีสิทธิเพราะอะไร เพราะเรามีหัวใจ เรามีความรู้สึก เรามีความทุกข์ เรามีความสุข ทุกข์เห็นใหม่ ทุกข์ถ้ามันหมดไปมันก็เป็นความสุข สุขกับทุกข์นี้เป็นเครื่องดำเนิน ละสุขละทุกข์มันก็เป็นนิพพาน เอวัง